

Asikkalan puiset rattaat podcast

Tuottaja: Reko Tupala
Työharjoittelutyö KEO.fi Radiotoimittajalinja
Opettaja: Joni Rinta-Möykky

JINGLE

Hei.

Tämä on Asikkalan puiset rattaat podcast.

Jonka teille on tuottanut Reko Tupala

Kuulet sarjassa kirjoituksia Asikkalan historiasta, eri henkilöistä ja tapahtumista vuosien takaa.

Asikkalalainen Lauri Muranen on koonnut tarinat jo vuosia aiemmin ja nyt osa näistä tarinoista on kuultavissa podcast-sarjana.

Luvassa on mielenkiintoista kuultavaa Asikkalan eri vaiheista, löytyypä jopa skandaali-uutinenkin kaukaa historiasta sekä laivailun historiaa Päijänteellä.

Tervetuloa kuuntelemaan.

JINGLE

Olemme Tammenlehvätalolla joka on Asikkalan veteraanitalo, talo sijaitsee Vartiopolulla. Hirsirunkoinen talo seisoo mäntyisessä rinteessä joka laskee Päijänteen rantaan, vastapäätä näkyy pienehkö Kirnusaari. Tästä rannasta alkaa Päijänne.

Syy miksi olemme täällä, löytyy talon sisältä ja liittyy tähän podcast- jaksoon hyvinkin olennaisesti

Tulemme Tammenlehvätalon eteiseen joka on talon keskellä. Talon isoimmassa huoneessa, eteistä vastapäätä on isot tammenlehvä koristeet seinällä ja toisella puolella huonetta on kaapisto jossa on eri

veteraani- ja reserviläisyhdistysten standaareja. Eteisen oikealla puolella sijaitsee keittiö, 2 muuta huonetta ovat eteisen vasemmalla puolella. Rakennuksessa on myös saunatilat jotka sijaitsevat laajennusosassa, johon johtaa katettu terassi. Toisesta huoneesta eteisen vierestä löytyy kenraali Aaro Pajarin komentokorsun tuoli jota Pajari käytti jatkosodassa. Puinen tuoli on mitä ilmeisemmin tehty puhdetyönä rintamalla. Tuoli on vankkarakenteinen, sanoisinko jopa jyrävä. Huoneen seinällä on Aaro Pajarin ja Marsalkka Mannerheimin kuvat sekä taulu jossa kerrotaan kenraali Pajarista.

Podcastin lopussa on kuultavissa Aaro Pajarin puhe Suursaaren valtausparaatista.

Ensimmäinen jakso 1 - **Kenraali Aaro Pajari sai Mannerheimin ristin kasi kertaa.**

Teksti: Ilkka Helminen, Lukija / teksti: Reko Tupala

Aaro Olavi Pajari syntyi Asikkalassa heinäkuun 17. päivänä 1897. Hänen vanhempansa olivat kansakoulunopettaja Olli Pajari ja Maria Helena o.s. Laatunen. Olli Pajari toimi opettajana Asikkalan kirkonkylän koululla vuodet 1893–1905 sekä Rutalahden koululla vuodet 1905–1911. Mainittakoon, että kummatkin koulut ovat vielä pystyssä, Rutalahden koulu varsin huonokuntoisena.

Muuttomatka kirkonkylästä Rutalahteen oli varsin traaginen. Se suoritettiin proomulla, jota hinaaja veti. Lähdettyään Kalkkisten kanavasta hinaaja nykäisi kovempaan vauhtiin. Proomun kannelle isänsä kirjoitustuoliin nukahtanut kahdeksanvuotias Aaro putosi järveen. Isä riisui takkinsa ja saappaansa ja hyppäsi pojan perään. Taitavana uimarina hän sai pojan kiinni. Näin pelastettiin lapsi, joka suoritti isänmaalleen monia tärkeitä tehtäviä.

Olli Pajari valittiin ensimmäiseen Suomen yksikamariseen eduskuntaan vanhan suomalaisen puolueen edustajana vuonna 1907 Viipurin itäisestä vaalipiiristä. Mainittakoon, että eduskunnassa on ollut tähän mennessä kaksi muuta asikkalalaista kansanedustajaa; rovasti Olavi Kares 20-luvulla kokoomuspuolueesta sekä maanviljelysneuvos Martti Suntela maalaisliitosta. Pajarien kahdestatoista lapsesta kahdeksan kuoli aivan nuorena, heistä viisi on haudattu Asikkalaan.

Aaro Pajari ei ollut tsaarin upseeri kuten Mannerheim. Hän ei myöskään ollut Preussin jääkäri kuten hyvin moni sodanaikainen kenraali. Pajari aloitti opiskelunsa Helsingin yliopistossa 1916 syksyllä, jolloin monet opiskelijat jo taistelivat Saksan riveissä kuninkaallisessa Preussin jääkäripataljoona 27:ssä

Venäjä vastaan.

Aaro Pajari liittyi Lahden suojeluskuntaan syyskuussa vuonna 1917 ja perusti suojeluskuntaryhmän Möysän koulun tiloissa syksyllä 1917. Aseiksi saatiin venäläisiltä sotilailta pari kivääriä. Alkeis- ja sulkeiskoulutusta annettiin Möysän koulun läheisellä Joutjärven jäällä.

Seuraavana vuonna hän lähti Vöyrin sotakouluun, jossa jääkärit kouluttivat vapaaehtoisia joukkueenjohtajia, josta joutuivat Ouluun puhdistamaan se punaisista. Siellä hän haavoittui reiteen palaten sotahommiin helmikuun lopussa vuonna 1918. Hänet komennettiin Sysmän rintamalle Heinolaa valloittamaan.

Jo 28.2. oli tehty Heinolan valloittamiseksi hyökkäys, joka ei onnistunut. Toinen suurempi yritys oli 15.3., tämänkin taistelun valkoiset hävisivät. Illalla taistelun tauottua alettiin tarkistaa miesten lukumäärää. Havaittiin Aaro Pajarin puuttuvan.

Silloin Eevert Hanjoki, lapsuudenystävä ja Muikkulahden isäntä, lähti häntä etsimään ja löysikin hänet vaikeasti haavoittuneena taistelukentältä. Luoti oli osunut olkapäähän ja tullut ulos selän alapäästä. Hänet jätettiin hankeen makaamaan kuolleeksi luultuna, mutta hän pelastui lapsuudenystävänsä avulla. Tähän haavoittumiseen päättyi Aaro Pajarin ensimmäinen kaiken kaikkiaan viidestä sodasta. Kersantiksi hänet ylennettiin 15 pvä:nä maaliskuuta.

Sotakoulutuksensa Pajari sai Viipurin ensimmäisellä upseerikokelaskurssilla. Hän johti kurssin loppusodan toista osapuolta. Edessä oli hyvin pian Pajarin toinen sota. Huhtikuussa vuonna 1919 suomalaiset vapaaehtoiset lähtivät vapauttamaan Aunusta bolševikeista Suomen hallituksen siunauksella. Mukana oli myös upseerikokelas Pajari, ilman esimiestensä lupaa, hän siis ”karkasi sotaan”.

Hyvin pian Pajari sai johdettavakseen retkikunnan 2. rykmentin, jonka kokonaisvahvuus oli parhaimmillaan 450 miestä. Esimiehenä hänellä oli jääkärimajuri Paavo Talvela, myöhemmin jalkaväen kenraali. Karjalan retkikunta ei päässyt tavoitteeseensa, mutta toimi erinomaisena koulutuksena nuorelle upseerikokelaalle. Lisäksi Pajari oli tehnyt lähtemättömän vaikutuksen Paavo Talvelaan.

Pajari meni naimisiin Kaija Björklundin kanssa. Pariskunnalle syntyi kolme lasta: Irja Maria 1929, Kari Aarno Olavi 1931 ja Helena Inkeri 1944.

Sotakorkeakoulun päättyessä vuonna 1926 Pajari komennettiin Joensuun suojeluskuntapiirin päälliköksi. Välillä hän toimi suojeluskuntain

yleisesikunnassa ja vuoden 1932 keväällä hänet määrättiin everstiluutnanttina Tampereelle, Pohjois-Hämeen suojeluskuntapiirin päälliköksi. Virka osoittautui tuuliseksi.

Huhtikuussa 1933 Tampereella vietettiin kaupungin valtauksen 15-vuotisjuhlia. Kaupungin sosialistinen johto oli kieltänyt suojeluskuntien liputuksen. Niinpä ei ollut mikään ihme, että tunteet kuumenivat seuraavana helatorstaina, kun Hämeenkadulle nostettiin punaiset liput sosiaalidemokraattien puoluekokouksen vuoksi. Pajari teki poliittisen virheen. Hän päätti poistaa upseerijoukon etunenässä liput, vaikka hänellä ei ollut siihen valtuuksia. Siitä seurasi kaksi asiaa. Ensinnäkin Pajari tuli tunnetuksi koko maassa. Toiseksi Sotaylioikeus tuomitsi hänet 20 päiväksi kotiarestiin. Lippujupakan hän sai anteeksi kuusi vuotta myöhemmin talvisodassa.

Ylimääräisten harjoitusten aikaan vuoden 1939 syksyllä Pajarista tuli JR 16:n komentaja. Rykmentin ensimmäinen pataljoona muodostettiin Tampereen kaupungin työväestöstä. Tampereen helatorstain tapahtumat olivat vielä muistissa. Pajari kirjoitti: Olisi ollut optimistista odottaa sen taholta ilman muuta yhteisymmärrystä ja luottamusta suojeluskuntien riveistä sille tulevaa päällystää ja nimenomaan minua itseäni kohtaan.

Joulukuun 5. päivänä 1939 JR 16 lähti rintamalle. Tilanne Laatokan pohjoispuolella oli kriittinen, venäläisten joukkojen määrä oli yllättänyt päämajan. Erityisesti Tolvajärven suunnassa venäläisten hyökkäys oli uhkaava. Ylipäällikkö Mannerheim antoi eversti Paavo Talvelan johtaman osasto Talvelan tehtäväksi lyödä etenevä vihollinen. Aloite oli everstiluutnantti Valo Nihtilän, joka päämajassa oli eversti Aksel Airon lähin alainen. ”Meillä on luottamuspuola omiin voimiin”, päämajan operatiivisen osaston päällikkö Nihtilä sanoi Mannerheimille. ”Meidän pitäisi saada jossakin kunnan voitto. Sillä tavalla näytettäisiin, että pystymme selviämään vihollisesta, kunhan pää pidetään kylmänä.”

Talvela halusi ryhmäänsä Pajarin ja siten myös JR 16:sta, koska tunsu Pajarin jo Aunuksen ajoilta. Tälle hän sai ylipäällikön suostumuksen. ”Pajari on etevä upseeri, jolla on hyökkäyshenkeä ja taktillista silmää”, Mannerheim sanoi Talvelalle.

Pajari saapui Tolvajärvelle varsin dramaattisissa tunnelmissa. ”Nyt punasi vainovuosien tunnusomainen, vavahduttava tulipalojen kajastus itäisen taivaanrannan. Hetkeksi jäin katsomaan tätä ja järkyttävyydessään suurenmoista näkyä”, Pajari kuvaili saapumistaan rintamalle. Tilanne oli kriittinen. Joukot olivat jo pakenemassa ylivoimaisen vihollisen edessä. Ensimmäisissä taisteluissaan Tampereen työläispataljoona epäonnistui surkeasti ja joutui vetäytymään epäjärjestyksessä ja taistelumoraalinsa menettäneenä. Pajarin mukaan syynä oli teollisuustyöväestön

tottumattomuus suureen erämaahan ja sähköttömään yöhön sekä tehtäväänsä sopimattomat komppanianpäälliköt. Mutta taistelutahto koheni kuitenkin nopeasti.

Tolvajärven taistelu jäi historiaan. 12. päivänä joulukuuta Pajari hyökkäsi vastoin Talvelan ohjetta ja menestyi. Suomussalmen ja Raatteen tien varjoon jäänyt taistelu oli ensimmäinen suomalainen hyökkäysvoitto talvisodan aikana ja siten psykologisesti merkittävä.

Talvelasta tehtiin kenraalimajuri ja Pajarista eversti.

Pajarin huimapäisyys tuli esille myös jatkosodassa. Pajari toimi 18. Divisioonan komentajana ja totesi suurella ylpeydellä: ”Minulla on nyt käytettävissäni enemmän patteristoja kuin talvisodassa tykkejä”. Pajarin divisioona oli ryhmittynyt Karjalan kannakselle. Kahden viikon kuluttua joukot olivat jo Vuoksen rannalla, sen Pajari teki nopeasti, häikäilemättömästi ja salakavalasti. Vihollisen tuntoja kuvaa, että eräs sotavanki sanoi heidän vastassaan olevan jonkin erittäin nopeasti liikkuvan joukko-osaston, joka ilmestyy milloin mistäkin ja hyökkää rajusti. Se oli evlut. Lauri Haanterän johtama Pajarin iskurykmentti, Jalkaväkirykmentti 27. Kuukauden kuluttua oltiin jo Kivennavalla. Kannas oli ”juostu” läpi Saimaasta Rajajoelle yli 150 km.

Kivennavan kirkolla 31. elokuuta 1941 Pajari ammutti todella ne kuuluisat ”Mainilan laukaukset”, joita venäläiset väittivät suomalaisten ampuneen jo 26. lokakuuta 1939. Pajari valvoi henkilökohtaisesti, että nämä seitsemän historiallista tykinammusta menivät osoitteensa.

Ritariksi nimitys tuli 14.9.1941 ja ylennys kenraalimajuriksi reilua kahta viikkoa myöhemmin.

Pajarilla oli kova maine miestensä keskuudessa, aina Tolvajärven taistelusta asti. ”Pajari perkele!” oli usein kuultu sanonta. Pajari oli hyvin tiukka sotilaskurin noudattamisen suhteen. Kerran Pajari oli lomalla Tampereella ja häntä vastaan käveli sotilas, joka ei tervehtinyt. Pajari puuttui asiaan. Sotilas ei tuntenut kenraaliaan ja vastasi röyhkeästi: ”Kahta minä tervehdin, Mannerheimia ja Pajaria”.

Mutta kenraalilla oli myös herkkä puolensa, jonka hän kätki karskin ulkokuorensa alle. Eversti Wolf Halsti on kuvannut tilanteen, jossa Pajari osuu kaatuneiden kokoamispaikkaan: ”Hän iski monta kertaa oikean käden nyrkillä avoimeen vasemman käden kämmeneen, kirosi katkerasti sodan ja oman velvollisuutensa, hiljeni sitten, otti lakin päästään ja sanoi: ”Voi poikani, hyvät kalliit poikani”. Kun kyyneleet rupesivat väkisin vuotamaan, hän nähtävästi suuttui itselleen, polki jalkaa, kääntyi ympäri ja lähti kiivasta vauhtia mutisten

jotakin itseksensä.”

Tammikuun alussa 1942 venäläisten onnistui vallata Suursaari suomalaisilta. Saaren strateginen merkitys oli suuri, se oli Suomenlahden ja samalla Leningradin lukko. Suomen ja Saksan merivoimat vaativat saaren valtaamista takaisin Suomen huoltoliikenteen turvaamiseksi.

Maaliskuun 10. päivänä kenraali Pajari sai käskyn olla kolmen tunnin kuluttua valmiina suorittamaan Mannerheimin erikoistehtävää. Hän luuli saavansa komennuksen pohjoiseen, mutta saikin uransa erikoisimman tehtävän. Suursaaren valtauksen.

Hyökkäys oli enemmän kuin vaikea. Matkaa Suursaareen lähimmältä tukialueelta Haapasaarilta oli 35 kilometriä. Hiihdettäväksi se oli ehdottomasti liian pitkä. Pajari aurautti jäätien saarten puoleen väliin. Hyökkäystä edeltäneenä yönä aurausta jatkettiin lähes perille saakka ja joukot saatiin autokuljetuksina ja hiihtohinauksena levänneinä perille. Hyökkäys alkoi 27. maaliskuuta 1942 kello 04.00. Käskyn mukaan saaren oli oltava vallattu iltayhdeksään mennessä. Tavoitteessa pysyttiin saaren pohjoispäätä lukuun ottamatta. Se joutui suomalaisten käsiin vasta seuraavana aamuna.

Venäläisten suurhyökkäys alkoi Kannaksella 9. päivänä kesäkuuta 1944. Pajarin komentama 3. divisioona oli sijoitettu Kuuterselän kaistalle. Se oli erittäin huonosti linnoitettuja kun Pajari näki tilanteen, hän tyypilliseen tapaan ”karjui raivosta”, kuten eversti Wolf. H. Halsti asian ilmaisi. Piikkilankaesteet ja yhdyshaudat taaksepäin puuttuivat. Hyökkäysvaunuesteiden ja taisteluhautojen kaivaminen oli kesken. Tilannetta pahensi vielä se, ettei armeijakunnan johto uskonut Pajarin vakuutteluja siitä, että venäläisten murtokohta olisi nimenomaan Kuuterselässä.

Huonostihan siinä kävi, ei edes kenraalimajuri Ruben Laguksen johtama Panssaridivisioona kyennyt pelastamaan tilannetta. 3. divisioona joutui vetäytymään Viipuri–Kuparsaari-Taipale -linjalle, jossa se piti asemansa jatkosodan loppuun asti.

Mutta sota ei silti divisioonan kohdalla ollut loppu. Välirauha solmittiin 19. päivänä syyskuuta ja 3. Divisioona siirrettiin Pohjois-Suomeen saksalaisia vastaan. Tämä operaatio alkoi huikean häikäilemättömästi, tyypilliseen Pajarimaiseen tapaan. Suomalaiset tekivät Oulusta maihinnousun Tornioon, etunenässä Pajarin 3. divisioona. Maihinnousu suojaamattomilla rahtialuksilla oli uhkapeliä, mutta se oli menestys.

Tornion kaupungin valtauksesta Mannerheim nimitti Pajarin toisen kerran Mannerheim-ristin ritariksi päivämäärällä 16.10.1944. Pajari kuitenkin ilmoitti, ettei voi ottaa vastaan toiskertaista ritaruutta, ellei myös palkita hänen

urhoollisia rykmentin komentajiaan. Niinpä everstiluutnantit Martti Aho, Wolf Halsti ja Kalervo Loimu saivat Mannerheim-ristin, Aho toisen kerran.

Kenraalimajuri Aaro Pajarin viides sota päättyi 21. päivänä lokakuuta yllättävällä tavalla kesken Lapin sodan. Mannerheimin käskystä Pajari komennettiin päämajaan ja pidätettiin valvontakomission määräyksellä. Häntä syytettiin sotavankien huonosta kohtelusta. Pajarilla ei kuitenkaan ollut mitään tekemistä sotavankiasioiden kanssa ja hänet vapautettiin myöhemmin syytteistä. Tilanne oli kuitenkin dramaattinen. Suomessa huhuttiin, että Pajari muiden joukossa luovutettaisiin Neuvostoliiton tuomittavaksi. Tilanne oli hyvin vaikea myös marsalkka Mannerheimille. ”Minun täytyy kai ampua kuula otsaani, sillä kuinka minä voisin luovuttaa heidät”, kerrotaan Mannerheimin sanoneen.

Pajari oli sydänvikansa vuoksi siirretty Tilkan sotilassairaalaan, jossa hänellä oli upseerivartio. Eräänä päivänä Pajari hätkähti, kun itse marsalkka ilmaantui hänen huoneeseensa. Pajari luuli, että nyt tuli lähtö Neuvostoliittoon. Mutta marsalkka halusi vain henkilökohtaisesti ilmoittaa Pajarille hänen vapauttamisestaan.

Myöhemmin kenraali Pajari näytti lounaalla Tampereen sosiaalidemokraattiselle kaupunginjohtaja Sulo A. Typölle paperin, johon oli kirjoitettu: ”Valvontakomissiolla ei ole mitään kenraali A. O. Pajaria vastaan, jollei Suomen kansalla ole. Zdanov:”

Vapauttamisensa jälkeen Pajari toimi tykistön tarkastajana. Hän oli kokoomuksen talouspäällikkönä vuonna 1949.

Kenraali Pajari oli malttamaton ja ylitsepursuavan tarmokas johtaja. Hän puuttui sumeilematta alalistensa toimintaan, jolleivät ne miellyttäneet häntä. Hän tuli aina paikalle kovaa vauhtia ja rupesi tenttaamaan alaisiaan. Hänen luonnettaan kuvaa hyvin hänen tapansa ajaa autoa. Hän ei sietänyt ajamista toisen auton perässä, vaan pyrki aina ohitse.

Malttamattomuus ajoi hänet myös ennenaikaiseen kuolemaan 3. päivänä lokakuuta vuonna 1949, päivää ennen hänelle armeijasta myönnettyä eroa. Hän oli virkamatkalla Pietarsaaresta Kokkolaan. Hän huomasi Kokkolan tienviitan liian myöhään, yritti nopeaa käännöstä ja auto suistui ojaan. Kenraali tulistui viivytyksestä ja rupesi väkisin vääntämään autoa ojasta. Hän sai sydänkohtauksen ja menehtyi sairaalassa kahta viikkoa myöhemmin.

Kenraalimajuri Aaro Olavi Pajari haudattiin Tampereelle. Kahdeksan kenraalia kantoi Pajarin arkun Tuomiokirkosta tykin lavetille, jolla se kuljetettiin Kalevankankaan hautausmaalle. Lukuisat Pajarin joukoissa palvelleet Tampereen tehtaiden työläiset olivat saaneet vapaata työpaikoiltaan ja

reunustivat paljain päin katuja, joita pitkin saattue eteni. Kuusitoista vuotta helatorstain lippujupakan ja kymmenen vuotta Tolvajärven taistelujen jälkeen.

Marsalkka Mannerheim kirjoitti Sveitsistä Valmontin sairaalasta kenraalitar Kaija Pajarille surunvalittelukirjeen ja päätti sen sanoihin: –Oli suuresti valitettavaa, että rauhan tultua ansioitunut soturi ei voinut saada sitä asemaa ja tunnustusta, jonka hän olisi ansainnut.

Kenraali Pajarin puhe Suursaaren valtauksen paraatista Yle 1942

-Sotilaat!

-Isiemme Jumala on jälleen antanut meille suuren voiton. Sallinut meidän vuorokauden ankaran taistelun jälkeen ja sitä edeltäneiden rasittamien valmistelujen pohjalla vallata saaren.

Kappaleen kansamme vanhaa asuin sijaa Suursaaren Suomenlahden helmen vihollisen käsistä, joka on sitä pari vuotta pitänyt hallussaan sen kauniita rakennuksia, sen kaunista luontoa raiskaten ja tänne meille vihamielistä jälkeä jättäen.

Te olette kanssani tulleet yli meren, yli myrskyjen. Usein mitä ankarimman vihollistulen alla tänne saarelle.

Te olette täyttäneet sen luottamuksen, jonka minä olen teihin asettanut. Te olette kuulleet minun vetoomukseni seurata vanhoja, tuttuja, kunniakkaita teitä.

Katsoa kuolemaakin rauhallisesti silmiin, silloin kun isänmaan onni ja sen tulevaisuuden pelastaminen on sitä vaatinut.

Minulla on ilo ja kunnia suoda teille ylipääällikkömme sotamarsalkka Mannerheimin kiitos ja sydämellinen tervehdys, jonka hän itse puhelimitse minulle tänne Suursaareen on jättänyt.

Hän mainitsee teidän tekoanne loistavaksi suoritukseksi poikkeuksellisen vaikeissa ja erikoisissa olosuhteissa, joissa ei ole aikaisemmin saavutettu kokemusta.

Minä teidän välitön johtajann, ennen kaikkea tunnen sydämessäni suurta kiitollisuutta, kunnioitusta ja ihailua teitä kohtaan.

Suurin osa tästä joukosta kuten olen jo aikaisemmin sanonut on minulle vanhaa tuttua monet kovat kokenutta hyökkäysjoukkoa ja taasen se osa joka aikaisemmin ei ole minun johdossani ollut, on karaistunut täällä.

Saaristo elämässä ja ulkokareilla ja on täällä torjunut monet vihollisen yritykset päästä mantereelle.

Mikään voitto ei kuitenkaan ole ilmainen, mitä suurempi asia on kysymyksessä, sitä kalliimpi hinta saadaan maksaa.

Ja varsinkin niin on asian laita, kun kansojen elämän kysymyksistä, niiden elämästä tai kuolemasta, on kysymys.

Näin myöskin mekin uljaalla hyökkäysretkellämme olemme saaneet maksaa siitä meidän mieliimme jäävän kalliin hinnan.

Moni tovereistamme, muutama kymmenen tovereistamme on tällä retkellä kohdannut matkansa pään on uhrannut henkensä isänmaalle taistelukentälle.

Jälleen me nöyrällä kunnioituksella ja kiitollisuudella muistamme heitä. Keiden siasta etsimme itsellemme uskallusta ja voimaa tulevaisuudelle.

Me tahdomme tässäkin tilaisuudessa erikoisesti juuri tässä muistaa heitä ja heidän kunniauksensa ajatuksemme hiljaisella hetkellä kohdistaa.

Suursaaren taistelijat, minulla on teitä kohtaan kuten mainitsin syvä kiitollisuus jonka haluaisin aivan erikoisella tavalla teille osoittaa.

Te olette niin suuressa määrässä jälleen täyttänyt minun uskoni ja luottamukseni teihin. Minulla on ajatukseeni tullut se menettelytapa. Että ennen kuin täältä jälleen. Siirrymme uusiin tehtäviin vanhoille rintaman lohkoille että ennen sitä saisin teille järjestää hetkisen lepoa täällä. Asutun sivistisyhteiskunnan keskuudessa kaupungin sisällä. Saisin järjestää teille siellä saunat ja elokuvat ja vähän muiden ihmisten näkemistä. Samalla kun näin olen ajatellut, olen ottanut suuren riskin kantaakseni juuri sen takia että helposti. Suuri joukko sai vähänkin epäjärjestyttä osoittaen jättää ikävän muiston paikkakunnalle. Nyt erikoisesti vetoan teihin mieheni toivossa, että te jokainen komppanja, jokainen joukkue jokainen ryhmä ja pataljoona. Itse ottaisitte pitääksenne järjestyksessä kurissa ja hyvästä käyttäytymisessä huolto tietoisena siitä, että se on ainoa perusta ja pohja joilla voidaan tällainen suurempi muodostelma pitää Asutun siviiliyhteiskunnan keskuudessa näin sodan aikana.

Ja kun te tiedätte missä tarkoituksessa teidän omaksi levoksenne ja viihdytykseksenne, minä tämän järjestän toivon, että te taas jälleen vastaatte minulle luottamuksella samalla jolla olette. Niin monta kertaa taistelukentällä minulle vastaukseni vastauksenne antaneet. toivon myöhemmässä tilaisuudessa saavani tietää päälliköittenne kautta kuinka on mahdollisuuksia tämän asian järjestämiseen toivomustemme mukaisesti. Päättäessämme tämän historiallisen katselmuksen.

Tällä iki- ihanalla suursaaren rantasen seudulla tässä vanhassa satamaaltaassa, jota haukkavuoret koristaa tuolta toisaalta ja kaunis saaristokylä toisaalta. Toivon että tämäkin retki jälleen on osana siinä kanssamme vapautumisen vapautumistaistojen sarjassa joka vähitellen

turvaa Suomelle pitkäaikaisemman pysyvän rauhan niin että me
loppuikämme Ja ennen kaikkea meidän jälkeläisemme saisivat asua
rauhassa vapaassa ja entistään suuremmassa isänmaassa.
Tälle isänmaalle tälle Suursaaren poukamassa kohottakaamme
kolminkertainen eläköön huuto.

Eläköön, eläköön, eläköön!

Porilaisten marssi alkaa soimaan.

LOPPU